

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Коломийський навчально-науковий інститут

Кафедра філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Стилістика і культура української мови

Освітня програма Середня освіта (українська мова і література)

Спеціальність 014 Середня освіта

Спеціалізація 014.01 Середня освіта (українська мова і література)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Стилістика і культура української мови
Рівень вищої освіти	Перший бакалаврський
Викладач	К.ф.н. Русакова О. В.
Контактний телефон викладача	096 5661911
E-mail викладача	olga.rusakova@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Денна / заочна форма, дистанційне навчання
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 3 (90 год)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Консультації до самостійної роботи студентів проводяться на практичних заняттях (тривалість – нефіксована, залежить від потреб студента), в онлайн режимі (за попередньою домовленістю), консультація до іспиту – 1 год .
2. Анотація до курсу	
<p>Стилістика і культура української мови становить лінгвістичне вчення про найумотиваніше й найдоцільніше використання мовних одиниць у мовленні – фонем (звуків), морфем, слів, словосполучень й сполучень слів, членів речення, речень, текстів. Стилістика і культура української мови кодифікує, утверджує норми літературної мови, забезпечуючи стабільність і рівновагу мови. Кожна окрема мовна одиниця має своє нормативне або ж діалектне буття, стилістичні можливості. Стилістика – це і вчення про стилі, жанри і форми мови, про таку систему комунікативних якостей мовлення, як логічність, точність, образність, багатство, доречність та ін.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета курсу – вивчення стилістичного матеріалу мови в межах усіх її стилів, осмислення стилістичних функцій мовних одиниць, їх здатності виражати весь комплекс думок і почувань, у яких мають потребу мовці; засвоїти способи раціонального – усного й писемного – вживання мовних засобів; випрацювати найтипівіше, зразкове, нормативне й комунікативно доречне використання мовцем мовних ресурсів.</p> <p>Основні цілі вивчення курсу: - володіти основними нормами літературної мови з огляду на їх стилістичне використання; - виявляти типові порушення норм у мовленні учнів; - простежувати стилістичні ресурси мови; - виявляти основні поняття та категорії стилістики; - встановлювати основні ознаки стилів сучасної української мови та принципи їх виділення; - простежувати закономірності функціонування мовних засобів у різних сферах спілкування; у педагогічному спілкуванні; - встановлювати стилістичне використання мовних засобів і виділяти стилістичні фігури; - простежувати особливості мовного етикету педагогічного спілкування; - з'ясувати стислий історичний екскурс зі «Стилістики і культури української мови», та окреслити сучасні проблеми, що є предметом дискусій, досліджень; - формувати творчі та дослідницькі уміння і навички (діагностичні, прогностичні, організаційні, комунікативні), мовленнєву компетентність учнів; - розвивати вміння у майбутніх учителів раціонально та науково обгрунтовано будувати тексти різних стилів.</p>	
4. Компетентності	
<p>У результаті вивчення курсу ви (студенти) зможете набути:</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення дослідницької стратегії й реалізації її у професійній діяльності.</p> <p>ЗК 2. Знання та розуміння предметної області й професійної діяльності вчителя.</p> <p>ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології в практичній діяльності.</p>	

- ЗК 4. Здатність бути креативним, застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 5. Здатність вільно і грамотно, усно та письмово спілкуватися державною мовою, утверджувати національні гуманістичні ідеали, мовне й культурне багатство України.
- ЗК 6. Здатність реалізовувати громадянські права й обов'язки, соціальну й громадянську відповідальність.
- ЗК 8. Здатність планувати свій час, працювати автономно, самостійно.
- ЗК 11. Здатність до побудови та реалізації власної траєкторії навчання упродовж життя (навчання та самоосвіта), коригування власної професійної діяльності в контексті основних професійних вимог до вчителя.
- ЗК 12. Здатність виконувати власне дослідження на належному рівні.
- ЗК 13. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 14. Здатність володіти навичками ведення дискусії й наукової полеміки, написання аналітичних і публіцистичних текстів, дотримуватись норм правопису сучасної української мови.

Фахові (спеціальні) компетентності

- ФК 1. Здатність активно застосовувати професійно-профільні знання, уміння й навички з мовознавчих, літературознавчих, психолого-педагогічних дисциплін із використанням передових освітніх технологій у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів.
- ФК 2. Здатність використовувати знання про мову як особливу знакову систему у професійній діяльності, її природу, функції, рівні.
- ФК 3. Здатність вільно оперувати фаховими термінами для виконання професійних завдань.
- ФК 4. Здатність кваліфіковано застосовувати сучасні принципи, підходи, прийоми і засоби формування комунікативної компетентності учнів закладів середньої освіти.
- ФК 5. Здатність трансферу сучасних наукових досягнень у загальноосвітні навчальні заклади, у практику викладання української мови та літератури; обміну досвідом професійної діяльності та критичного аналізу власних педагогічних напрацювань.
- ФК 6. Здатність до здійснення діяльності з організації, проектування навчально-виховного процесу з української мови і літератури та окремих його складових з урахуванням особливостей типу навчального закладу, індивідуальних та вікових особливостей учнів на основі знань теорій та практики середньої освіти, методики викладання української мови і літератури.
- ФК 8. Володіння основними мовознавчими і літературознавчими поняттями, здатність застосовувати їх у процесі аналізу та інтерпретації текстів різних стилів.
- ФК 10. Здатність зберігати і примножувати мистецько-культурні цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної сфери.
- ФК 11. Здатність використовувати сучасні методологічні засади предметної спеціалізації, теорії й історії української мови та літератури, дисциплін за вибором мовознавчого та літературознавчого спрямування, орієнтуватися в сучасному українському літературному процесі з настановою на практичне втілення в освітньо-професійній діяльності.
- ФК 12. Здатність застосовувати сучасні методики й освітні технології викладання української мови та літератури (зокрема інформаційні) для забезпечення якості навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах.
- ФК 13. Здатність реалізовувати ефективні підходи, принципи, стратегії, технології, методи, прийоми вивчення й викладання української мови та літератури на підставі передового досвіду; розробляти навчально-методичні матеріали для проведення занять (зокрема в інтерактивному режимі).
- ФК 14. Здатність реалізовувати управлінські функції (аналіз, прогнозування, організація, контроль, самоконтроль у процесі організаційно-методичної, навчально-методичної, науково-дослідної, виховної та інших видів діяльності).
- ФК 15. Здатність кваліфіковано аналізувати навчальні матеріали й добирати посібники й підручники, які найбільше відповідають цілям і умовам навчання.

ФК 17. Здатність ефективно і компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в професійній сфері.
 ФК 18. Дотримуватись принципів академічної доброчесності.

5. Результати навчання

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань державною мовою усно і письмово, використовувати її для організації ефективної комунікації та навчання.

ПРН 2. Знати і розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію української мови і літератури, вміти застосовувати набуті знання у професійній діяльності.

ПРН 3. Знати норми української літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 4. Характеризувати регіональні особливості фольклору та діалектного мовлення, застосовувати набуті знання під час проходження відповідних практик та в практичній роботі вчителя.

ПРН 5. Організовувати процес свого навчання і самоосвіти (самостійної роботи); професійно-методичну та навчальну діяльність.

ПРН 6. Дотримуватись правил сталого розвитку, берегти фізичне та психо-емоційне здоров'я. ПРН 7. Мати навички пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, кваліфіковано презентувати результати професійної (педагогічної, наукової, інноваційної) діяльності із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

ПРН 9. Уміти аналізувати й застосовувати у практичній діяльності набуті знання про закономірності літературного процесу на діахронному і синхронному зрізах і творчість знакових письменників у національному і світовому контексті.

ПРН 11. Діагностувати індивідуальні навчальні особливості учнів та опікуватися різними категоріями учнів з особливими освітніми потребами під час планування та навчання.

ПРН 20. Дотримуватись правил академічної доброчесності.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
7	014 Середня освіта	4	нормативна

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Стилїстика як лінгвістичне вчення. 1. Стилїстика і культура української мови. Мета, завдання, предмет і значення курсу. 2. Методологія та методи стилїстики. 3. Структура стилїстики. Теоретична і практична стилїстика.	Лекція, самостійна робота	4, 6, 9, 11, 12, 13	2, 4 Опрацювати лекцію, створити словничок термінів. Зафіксувати випадки порушення норм СУЛМ	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять

<p>4. Літературна мова, її ознаки. Види норм літературної мови.</p> <p>5. Стилїстична норма в мові і мовленні учнів. Стилїстика літературної мови.</p>			у ЗМІ, Інтернеті		
<p>Тема 2. Функціональні різновиди сучасної української літературної мови.</p> <p>1. Стилї мови і стилї мовлення. Усна й писемна форми мовлення.</p> <p>2. Стилїтвірні й нестилїтвірні ознаки як лїнгвальні основи стилю.</p> <p>3. Розмовно-побутовий стилї мови і мовлення (культура мовлення учнів: соціальні та територіальні діалекти).</p> <p>4. Офіційно-діловий стилї мови і мовлення.</p> <p>5. Науковий стилї мови і мовлення.</p> <p>6. Художній стилї мови і мовлення.</p> <p>7. Публіцистичний стилї мови і мовлення.</p> <p>8. Конфесійний стилї мови і мовлення.</p> <p>9. Епістолярний стилї мови і мовлення.</p> <p>10. Експресивні різновиди (колорити) мови. Поняття індивідуального стилю (ідіостилю).</p>	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	2, 3, 4, 6, 9, 11, 12, 13	2, 2, 8 Опрацювати лекцію, наукову літературу, продовжити створювати словничок термінів, підібрати приклади до різних функціональних стилів	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 3. Фоностилїстика та лексична стилїстика</p> <p>1. Звукові повтори.</p> <p>2. Засоби милозвучності української мови.</p> <p>3. Акцентуація. Найтипівіші порушення норм наголошування в мовленні учнів.</p> <p>4. Стилїстична диференціація української лексики. Стилїстичне використання багатозначності. Тропи.</p> <p>5. Стилїстичні можливості омонїмії та паронїмії.</p>	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	1, 4, 5, 9, 12, 13, 15	2, 4, 6 Опрацювати рекомендовану літературу, виконати практичні завдання, робота зі словниками	10 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять

<p>Використання синонімії та антонімії в різних стилях мови.</p> <p>6. Лексика іншомовного походження в стилістичному плані. Стилістичні функції пасивної лексики, застарілих слів та неологізмів.</p> <p>7. Терміни в різних стилях мови. Використання професіоналізмів, жаргонізмів та арготизмів у різних стилях мови.</p> <p>8. Стилістичні можливості діалектизмів та просторічної лексики.</p>					
<p>Тема 4. Фразеологічна стилістика і її одиниці.</p> <p>1. Стилістична характеристика засобів фразеології української мови.</p> <p>2. Прислів'я, приказки, крилаті вислови як образні сполуки та їх стилістичні функції.</p> <p>3. Афоризми, сентенції, максими, парадокси, їх стилістична насаженість.</p> <p>4. Літературні цитати, ремінісценції, їхня стилістична оцінка.</p> <p>5. Трансформація як видозміна фразеологічних одиниць, стилістична настанова.</p>	<p>Практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>1, 4, 5, 9, 12, 13, 15</p>	<p>2, 6 Опрацювати рекомендовану літературу, виконання практичних завдань, робота зі словниками</p>	<p>5 балів</p>	<p>протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 5. Стилістичне використання словотвірних засобів української мови.</p> <p>1. Характеристика словотвірних засобів сучасної української мови щодо можливостей взаємозаміни, емоційно-експресивного забарвлення, стильової належності.</p> <p>2. Стилістичні функції засобів словотвору у художніх текстах, що вивчаються у шкільній програмі та текстах інших різновидів літературної мови.</p>	<p>Лекція, практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>1, 2, 4, 5, 9, 12, 13, 15</p>	<p>2, 2, 6 Опрацювати рекомендовану літературу, виконати практичні завдання, робота зі словниками</p>	<p>5 балів</p>	<p>протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

<p>3. Синтаксичний словотвір, його стилістичні можливості.</p> <p>4. Морфолого-синтаксичний словотвір, його стилістичні можливості.</p> <p>5. Осново- та словоскладання.</p> <p>Стилістичний аспект; складні слова в усному та писемному мовленні учнів.</p>					
<p>Тема 6. Стилістична морфологія. Стилістичні можливості категорій роду, числа, відмінка іменників.</p> <p>1. Стилістичне використання якісних, відносних, присвійних прикметників, повних і коротких, стягнених і нестягнених форм. Прикметник - епітет.</p> <p>2. Стилістичні функції числівників та займенників.</p> <p>3. Стилістичні можливості граматичних форм особи, часу, способу, виду, стану дієслова.</p> <p>4. Семантико-стилістичні властивості службових слів. Участь прийменників, сполучників, часток у творенні стилістичних фігур.</p> <p>5. Інтер'єктиви як стилістична категорія.</p>	<p>Лекція, практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>1, 2, 3, 4, 5, 9, 12, 13, 15</p>	<p>2, 2, 10 Опрацювати рекомендовану літературу, виконати практичні завдання, робота зі словниками</p>	<p>5 балів</p>	<p>протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 7. Стилістичний синтаксис української мови. Синтаксична синонімія.</p> <p>1. Стилістичні можливості словосполучення, двоскладного речення (головних, другорядних членів речення та засобів зв'язку між ними).</p> <p>2. Стилістичні функції модальних різновидів речень (розповідних, питальних, спонукальних; стверджувальних і заперечних; окличних).</p> <p>3. Порядок слів як стильова ознака мови. Стилістичні</p>	<p>Лекція, практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>1, 2, 4, 5, 9, 10, 12, 13, 15</p>	<p>2, 2, 10 Опрацювати рекомендовану літературу, виконати практичні завдання, робота зі словниками</p>	<p>5 балів</p>	<p>протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

<p>функції односкладних і неповних речень. Стилістична база ускладнених речень. 4. Стилістичні можливості складного речення. 5. Період як конструкція експресивного синтаксису. 6. Стилістичні функції прямої, невластне прямої мови, вільної прямої мови, авторського введення.</p>					
<p>Тема 8. Текст як категорія лінгвостилістики. Закони текстотворення за вимогами стилю, підстилю, жанру. 1. Системний характер тропіки. Класифікація тропів. 2. Метафора, механізм метафоризації, види метафор. 3. Порівняння та його граматичне вираження. Персоніфікація. Алегорія. 4. Епітет, види епітетів. Метонімія і синекдоха. 5. Перифраз. Іронія. Пародія. Символи як стилістеми. 6. Фігури, їх класифікація. Повтор, анафора, епіфора, ампліфікація, градація, асиндетон, полісиндетон, тавтологія, плеоназм, паралелізм, еліпс, умовчання, парцеляція, параномазія та ін. 7. Види стилізації. Стилістичні прийоми творення ефектів урочистості, трагізму, ліризму, гумору, сарказму, сатири.</p>	<p>Практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>2, 3, 4, 5, 9, 12, 13, 14, 15</p>	<p>4, 10 Опрацювати рекомендовану літературу, виконати практичні завдання, робота над текстом</p>	<p>10 балів</p>	<p>протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
7. Система оцінювання курсу					
<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Сума балів за всі види навчальної діяльності</p>	<p>ОцінкаЕС TS</p>	<p>Оцінка за національною шкалою</p>		
			<p>для екзамену, курсового проекту (роботи), практики</p>	<p>для заліку</p>	
	<p>90 – 100</p>	<p>A</p>	<p>відмінно</p>		

	80 – 89	B	добре	зараховано
	70 – 79	C		
	60 – 69	D	задовільно	
	50 – 59	E		
	26 – 49	FX		
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Вимоги до письмової роботи	Оцінювання здійснюється за національною ECTS шкалою на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Загальні 100 балів включають: 50 балів за практичні заняття та самостійну роботу, 50 балів за іспит. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.
Практичні заняття	Поточний контроль рівня знань студентів проводиться на кожному практичному занятті та включає перевірку практичної підготовки студента до заняття. Оцінювання діяльності студента здійснюється за 4-бальною шкалою: «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»).
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання практичних завдань та самостійної роботи (50%).

8. Політика курсу

Курс передбачає різні форми та методи аудиторної та самостійної навчальної роботи. Неприпустимі плагіат та списування.

Пропуски практичних занять відпрацьовуються шляхом індивідуальної бесіди з викладачем після опрацювання теоретичних положень теми та обов'язкового виконання вправ з посібника. Якщо студент пропустив (не відпрацював) більше 50% занять, він складає тести (Тести 1, Тести 2) успішне складання тестів дозволяє студенту бути допущеним до складання екзамену. Від студентів очікуються активність та комунікабельність, здатність до креативу та самостійної пошукової діяльності.

9. Рекомендована література

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови: навч. посібн. Львів : Видво Світ, 2003.432 с.
2. Волкова Н. П. Культура мови і культура мовлення вчителя. Професійно-педагогічна комунікація : навч. посібн. Київ, 2006.С. 126–148.
3. Волкотруб Г. Й. Стилiстика дiлової мови : навч. посiбн. Київ: МАУП, 2002.208 с.
4. Дудик П. С. Стилiстика української мови: навч. посiбн. Київ: Академія, 2005.368 с.
5. Капелюшний А. Практична стилістика української мови: навч. посібн. Львів: ПАІС, 2007. 400с.

6. Кисіль Г. Г. Культура сучасної української літературної мови: навч. посіб. Київ: Міленіум, 2005.
7. Культура фахового мовлення: навч. посіб. / за ред. Н. Д. Бабич. Чернівці : Книги – ХХІ, 2006.
8. Мацько Л. І. Культура української фахової мови: навч. посіб. Київ: ВЦ "Академія", 2007.
9. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови: підручник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 248с.
10. Попович А. Методика навчання стилїстики майбутніх учителїв української мови і літератури в закладах вищої освіти : монографія. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин Я. І., 2018. 376 с.
11. Семенов О. М. Культура наукової української мови : навч. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
12. Стилїстика української мови: практикум: навч. посіб. / за ред. Л. І. Мацько. Київ: Вища школа, 2004. 199 с.
13. Стилїстика української мови: навчально-методичний посібник. [упорядн: А. С. Попович, Л. М. Марчук; за ред. А. С. Попович]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. 172 с.
14. Шевченко Л. Стилїстика української літературної мови : функціональна діагностика тексту : навч. посіб. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 2. 388 с.
15. Шульжук Н. В. Стилїстика сучасної української літературної мови : навч.-метод. посіб. для студ. філол. спец. ВНЗ. Рівне – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. 304 с.

Викладач Русакова О. В.